

Добро нам дошле!

На глас да је Црна Гора заратила са Турском и двије миле кћери Његовог Величанства Краља Господара, Њено Царско Височанство Велика Књагинја Милица и Њено Краљевско Височанство Књагинја Ана са својим високим супрузима похиташе у Црну Гору, да и Оне са своје стране што више Својој земљи допринесу и да јој се у овим историским тренутцима ставе на расположење.

Оне се већ налазе у средини нашој, у земљи гдје су се родиле и гдје их је сунце први пут огријало и гдје су дан први пут угледале, да јој за вријеме рата ставе своје услуге на расположење за његовање рањеника и старање око прибављања болничког материјала.

За ово кратко вријеме од како су се повратиле у своју домовину Оне су за њу и рањенике много учиниле, не желећи никаквих жртава и предано и неуморно радећи, да земљи у којој су се родиле за вријеме рата што више користе и да рањеницима буду од што веће помоћи.

Као кћери Краља Господара и праве Црногорке, оне су Своје руке свиле око рањеника и не пропуштају ни једну прилику да им помогну и да им стање што више олакшају дворећи их као праве сестре, миле и добре, и чинећи за њих велике материјалне жртве као племените и изнашне добротворке.

С таквим личним кћерима ми се можемо само поносити.

Поздрављајући Њихов боравак у нашој средини, ми смо увјерени да ће Оне својим великим пожртвовањем, племенитошћу и издашношћу многе сузе њежном руком ублажити и знатно припомоћи, да се што боље и прије извизају како би својој домовини и Краљу Господару и доцније на корист послужили као и до сада, и да ће ове племените кћери Краљеве и добре Црногорке, предбачећи у сваком погледу, послужити као добар и узоран примјер, у коме ће и наше мајке и сестре наћи најбољи подстрек како се служи нашој милој домовини и са каквом се преданошћу и пожртвовањем ради на општој ствари.

Немајући довољно ријечи да изразимо своје дивљење, ми се поклањамо пред овим племенитим и узорним кћерима Краља Господара и наше земље, желећи им од срца добродошлицу и дивећи им се, кличући им из дубине душе:

Добро нам дошле племените и узвишене кћери Краља Господара и нашег народа, Ваше Царско Височанство Велика Књагинја Милица и Ваше Краљевско Височанство Књагинја Ана, дичне Црногорке, и Бог Вас благословио за све оно што чините и чините за све оне, којима је та Ваша издашна помоћ и пожртвовање драгоцјено.

Рат Црне Горе и Турске

— Извјештаји са бојног поља —

Акција сјеверног одреда

(Битке и успјеси наше војске)

Ругова, 14. октобра. — Деветог овог мјесеца Турци су напали са Планинице и Глоције на наше предстраже, које су се налазиле на Чакору, Ваганици и Кукаљском Вису у намери да отму од нас те важне позиције, које су им раније одузете. Турске је војске било 10.000 и помагали су је Руговци и Ђаковци, које предводи Бајрам Цура и Риза Бег. Наша их је војска јуначки дочекала, при чему се отворно очајнички бој, јер су Турци добро знали важност тих позиција. Бој је трајао до у вече, када су Турци били приморани да устукну, посупи њежевима Планиницу и Глоцију. Пушкарање је продужено и преко цијеле ноћи. Десетог овог мјесеца рано у јутру генерал Вукотић наредио је наступанье. Чим су наступиле колоне црногорске Турци су отворили ужасну топовску и митраљешку паљбу, од које се земља тресла. Међутим ниједан Црногорац да устукне, већ под кишом непријатељских танади као гвоздене летице хитали су „онам“, онамо“. Застранили непријатељ, храброшћу јунака и јаком ватром топова, напуно је у дивље бјегство, али се опет зауставио на Влајковом Брду, одакле је поново отпочела страшна и очајна битка — борба на живот и смрт. Бој очајни трајао је до 4 сата по подне, када је непријатељ потпуно сломањен нашим гвозденим летицима напустио своје позиције,

оставивши их посете мноштвом мртвих и рањених. Тога дана освојена је и Горња Ругова, те је у турским и арбанаским рукама остала Доња Ругова и висови, преко којих се силази у Метохију. Тако је очистиена тога дана цијела доња коса и ланци, који дијеле лимску долину од Ругове и Горње Ругове, гвијездо разбојника. Поред страховитог боја при заузимању Тиврана и Јејевине код Берања, гдје је наша војска отела 12 турских тонова, много муниције и профијанта. Страни руговски призор генерал је посматрао са Кукаљског Врха. Јединајестог о. м. наша војска, спријечена веома непогодним временом, није гонила непријатеља и 12. овог мј. је очистила цијелу Ругову. Тако је тога дана сва по злу гласна Ругова пала под наше ноге. Јуче су Турци са висова у правцу Пакљена, напали на нашу војску страшно топовском паљбом, у нади да нас смету у напредовању. Рано јутрос наређено је наступанье, које се завршило освајањем скоро свих позиција, које су биле сметња путу за Пећ. Колона, коју је генерал Вукотић упутио с новим бригадиром Цемовићем преко Рожаја, успјела је 12. и 13. ок. мј. да покори сву рожајску нахију до лијевој обали Ибра и да јој се јуче прета врати Рожај. Данас води борбу с редовном турском војском и Арнаутима, који су Рожају ишл у помоћ. Изход још до овога часа неопишан. Васојевићка бригада под командом

Вешовића туче и приморава на покорност арнаутска села у правцу Гаши и Красића. — Од командира Божовића стижу врло повољне вјести.

Андријевица, 14. октобра. — Јуче 13. тек мј. око Старе Ругове водила се прилично јака борба, али већином како с наше тако и с турске стране топовска. Наша војска је села заузела и само имала 3 рањена војника. Синоћ је војска запошла у селу Пепићима, а прошле ноћи главни дло војске преведен је од Ђафе Анле, и јутрос са 2 батаљона и брдском артиљеријом у правцу Пакљена и Штедина. Висови су заузети сви до изнад извора Сушице. Наши су губитци данас: 1 војник погинуо и 2 рањени, од којих 1 опасно. — Авро Цемовић сад јавља, да му се јуче предала сва рожајска нахија по лијевој обали Ибра, а такође и варош Рожаје, но кад је с војском пред саму ноћ био на уласку у варош, турска редовна војска, које, каже, да је било 3 табора, са једном батеријом тонова, дочекала је нашу војску из положаја с десне обале Ибра паљбом. — Овамо је, нарочито данас веома јака студен, али благадарећи великим шумама војска је добро.

Андријевица, 15. октобра. — Сад је стигла колона Цемовића високо од Штедине здраво и весело, пошто су им Рожајци свијем путем износили со и хлеб. Наше извијачице и предстраже заузеле су висове Пакљена. Данас се војска наша креће према Пећи, коју ће бомбардовати ако се не преда.

Андријевица, 15. октобра. (Јогор Влајково Брдо). — Кад се генерал Вукотић 9. ок. мј. повратио из Плав и Гусиња, нашао је скоро бригаду колачничку анагажовану у упорној борби са Турцима око Чакора, Ваганице и Планинице, јер Турци бијаху заузели Планиницу и на исту изнјели топове. С друге стране Турци су покушавали бити истога дана заобићи на Мокри лијево крило бригадира Хацића и од Влајкова Брда, на ком су се били добро утврдили, заузети Кукаљски Врх и главне позиције око истога, али су били одбијени од стране Хацића. Навав овакову ситуацију, генерал Вукотић је ноћу 9. и 10. овог учинио распоред на 10. истога рано је колачничком бригадом ударно на Планиницу, с бригадом дурмиторском на Глоцију и Влајково Брдо. Борба је трајала цео дан, јер су се Турци упорно борили, па су на пошљетку напустили како Планиницу, тако и Глоцију и Влајково Брдо, уз огромне губитке у жртвама и рањеницима. Међу рањеницима, како се чује, налази се и Давид наша, који је командовао регуларном турском војском и Арнаутима, којих је било око десет хиљада. Тако је наша јуначка војска уз пркос врло рђавог времена под непосредном командом генерала Вукотића 10. овог одржала савишту побједу над Турцима и улогорила се на Влајкову Брду. У Ругову су се налазили нахови главни штаб и утврђење.

Андријевица, 15. октобра. (Јогор на Штедину). — Најас је наша војска заузела Пакљен. Тиме су

широм отворена врата за Пећ, која ако се не прета још данас мора осјетити храбру црногорску мишицу. Ми већ посматрамо широку Метохију а преко ње широки и мили хоризонт пружа нам Шар Планина са кубегом својим Ђуђетеном. Бригадир Авро стиже са својом бригадом.

Пад Пљевља

(Заузето Пљевље, војска према Пећи)

Ријека, 15. октобра. (у 7½ сати у вече). — Пљевље заузето.

Генерал Вукотић налази се са војском у непосредној близини Пећи.

Заузеће Валбона

(Наша војска разорила неприступачно гвијездо Арнаута)

Плав, 14. октобра. — Послије заузећа Гусиња и његове околине командант васојевићке бригаде и Плава, као и Крастенине, дознао је да се Арнаут купи у Валбону да нападне Гусиње. 12. овог мјесеца командант Вешовић наредио је да са њим пођу три батаљона пут Валбона. Истог дана стигли су у 5½ часова послје подне у село Черене у близини Валбона. 13. ок. мј. у 8½ часова напало се на ту од природе створену тврђаву, која је својом неприступачношћу давала тврдо увјерење сигурности непријатељима да се ту сакуне и дајду отпор, рачунајући да ће бити неприступачни и нашој војсци, као што су били више пута и турској војсци за вријеме свих бита у Арбанији. Ту је осим Арнаута било и редовне војске, што су посљедочини послје боја нађени патрони и други ратни материјал. Уском долинном ријеке Валбона као јединим приступом Валбону наша храбра војска и поред јаког непријатељског отпора јуришом је продрила у село Валбона, које је огњу предала а непријатеља из тих природних неприступачних бедема растјерала. Разицањем и паљењем Валбона учинио се приступ хајдучком гвијезду, којег до сада није могла походити ниједна редовна војска. Пад Валбоне учинио је страх и напенање свију околних мјеста у Арбанији. Са непријатељске стране пало је много мртвих а заробљено је пет. Са наше стране губитци су незначитни. 14. ок. мј. трупе су се вратиле у Плав и саставиле се са другом козоном.

Бомбардовање Тарабоша

Мурићани, 15. октобра. — Прошле ноћи било је бомбардовање Тарабоша настављено, а данас око 7-45 сати прије подне подвргнута је нашој артиљериској ватри и друга врло важна позиција непријатељева. Бригада, нас који служи као утврђење што чини пазу иза међу Скадра и пролаза за Ђани. Бригада се бранила од наше артиљерије потпуно безуспјешно. Хитни њихових топова није су никакво допаљивали. Особито је турскијска ватра слаба била. Не задовољавају наших батерија, нарочито артиљерија с које Тарабоша, претоме прије подвргао одбомбању. Тек око 2 сата послје подне непријатељ се отворио артиљериском ватром, противу наше артиљерије. Турци који су били у Тарабоши, али је брзо била претворена да је претина.

Око 4 сата послје подне батерије с Тарабоша покушале су обасути ватром један наш пешадијски догор, али га је наша артиљерија одмах напали и пренијела непријатељску палубу на себе, те се развио артиљериски дуел и трајао до мрака. Данас је непријатељ гађао посве доше да смо изашли без икаквих губитака.

Командант овога одреда добио је пријатну новост, да је већ из Америке кренуо преко 3000 Црногораца, који су се упутили у Црну Гору на бојно поље. Сем тога стижу Црногорци из свих крајева. Добиламо и офицере, који у иностранству остављају сталну службу, само да се ставе овамо на расположење својој домовини. Вијести о побједама савезничких војска, изазивају најбоље одушевљење. Расположење војске у сваком погледу одлично је.

Мурићани, 16. октобра. — Канонада траје. Данас је била артиљериска палба веома жива. Турци су били принуђени подијелити ватру на неколико наших батерија, и у опште им је била слабија него прошлих дана. По поузданим извјештајима 2 непријатељска топа избачени су из строја, јер су онеспособљени за борбу, уз уништење њихове послуге. Изгледа, да су и батерије на Тарабошу имале осјетних губитака, јер је њихова акција послје подне била по све олабавила, особито оног дијела, који је дјеловао против наше пешадије на врховима Широке Горе. Наши губитци: 1 погинуо.

Мурићани, 16. октобра. — Јутрос у зору трупе нашег десног крила заузеле веома важну позицију из-

над виса Облика. Та позиција има велику важност за наше операције, јер доминира свим позицијама испод Тарабоша. — Наши топови продужавају бомбардовање Тарабоша и Брдице с бржим темпом.

Турци опет објашују

(Наши на превару страдали)

Ријека, 17. октобра. — Турци јуче под Скадром злоупотребили су бијелу заставу источно од вароши. Пред вече црногорска војска била је заузела код ријеке Кири важне позиције. У то башибозуци истакосе бијеле заставе и српским језиком јављаху да се предају. Црногорска их војска пусти. Кад се примакоше сасвим близу, отворише плотунску ватру и навалише бајонетима, те је пало око 300 мртвих и рањених Црногораца. Наша војска опколи Турке и све их сасијече. Огорчење неописано.

Ријека, 17. октобра. — Јуче пред вече наша војска заузела је послје је дуже борбе позиције на Бордињаму, источно иза Скадра. Кад су наше трупе појеле положаје, појавише се башибозуци са бијелом заставом, говорили су српски и јављали су нама да се предају. Наше их трупе пустише да се приближе. У мјесто да предаду оружје, Турци опалише плотуне из пушака. Тиме је проузрокована међу нашим трупама погибија. Највише су пострадали батаљони граховски, рудински и бањански, који бјеху у првим редовима. Турци, који учинише овакву превару, злоупотребили бијелу заставу, бјеху одмах од наше војске десетковани. Наше трупе задржаше освојене положаје. Број мртвих и рањених још није тачно познат.

била, те није успјела још да се уреди и отпочне даље кретање. Царска војска од тога дана ради дневно и ноћно да појача своје силе, те се очекује скоро велика битка. Говори се, да ће турски престолонаследник, који је маршал војске, отићи на бојиште.

Око Једрена

(Опсада Једрена и бугарски план)

Софија, 16. октобра. — Главна команда бугарске војске, дознавши да Једрене нијесу довољно снабђене храном, а да би се с друге стране избјегли тешки губитци при јуришању, изгледа да је привремено напустила намјеру да се Једрене заузме на јуриш, одлучивши да се поступно опсиједа тврђава и примора глађу на предају.

Предаја Тетова и отпор Турака

(Радосне вијести из Србије)

Биоград, 16. октобра. — Према приватним извјештајима, Тетово се је предало. Српска војска налази се пред Велесом, а турске трупе сакупљају се код Демир Капије. Према вијестима које нијесу потврђене, Турци се сакупљају такође у Серез. Арнаути из Дренице предали су се. Очекује се заузеће Призрена. Главни стан биће премештен сјутра из Врање у Скопље. Говори се, да је код Велеса заробљено 7000 Турака.

— Биоградски Пресбир —

Српски успјеси

(Српска војска продире све јаче)

Биоград, 13. октобра. — Из Приштине јављају: Српска војска заузела је Вучитри, Гилане и Феризовић; српски губитци незнатни. Из Врање јављају: Око Куманова је било 35.000 војника, а на Горичеву на пошљедњој позицији било је доста добровољаца. Кретање трупа, а особито артиљерије, било је јако отешчано страховитом, дугом кишом. Послје силног напада, наши напјерају на предају 500 Арнаута и Турака. Арнаути догоше у вис бајонете са бијелим капама на њима, машући у знак предаје. Наши обуставише палбу и приђу Арнаутима на 15 корака, на што они оспу изотуп. Наши одговорише и јурише бајонетом. Арнаути су сви поубијани, но и наши су претрпјели губитке. Добровољци су одбили турску коњицу, која се повукла са великим губитцима. Послје борбе која је трајала цео дан 10. ов. мј. и ноћу између 10. и 11. до три сата послје подне, Турци су у нареду напустили положаје, но маса Турака и Арнаута приредила је Србима нову засједу у самој вароши, сакривши се по таванима и подрумима. Послје побједе Срби су наставили гонење; данас су их стигли и међу Турцима настала је таква паника, да су почели бацати оружје, бјежећи ка Скопљу и Веседу. Срби су, између осталог, заплијенили 30 топова и много муниције и сваковрсног материјала. Из Скопља се селе сва надлештва.

Из Врање јављају: у Приштини је заплијењено много сваковрсног материјала, пушака, артиљеријске и пушчане муниције, доста штатора, пексимита, брашна и т. д. Свака арнаутска кућа и цамија прави је арсенал. Приступљено је одмах разоружавању Арнаута. — 9-ог ов. мј. постављена је почасна стража на гробу Цара Лазара и султана Мурата. Јучер је извршен у цркви помен Цару Лазару и косовским јунацима. У Куманову је заплијењено 18 топова и 10 митраљеза. Борило се 2000 добровољаца. Наши губитци знатни, турски огромни. Заузет је Вучитри, а добровољци су били опколили Гилане, цијела посада готова на предају, али је причекала редовну војску.

Побједа војске из Србије

(Заузеће Митровице, Феризовића и Качаника — Плијен и славе)

Биоград, 14. октобра. — Јављају из Врања да су српске трупе заузеле без отпора Митровицу у суботу, а у петак заузеле су Феризовић. Изгубиле су 25 мртвих, 6 рањених. Губитци Арнаута износе 1000. Заплијењено је 15 брзометних топова и 4000 пушака. Послје овога заузеле су наши Качаник, продужив за Скопље. Послје пораза на Куманову и улаза у Скопље, заплијенили су наши топова 17 хаубица, огроман број осталог материјала и цео трен за гвоздене мостове. Турци су бјежући убијали један другог. Дјелови наше војске избацили су на Овче Поље, имали сукоба и потукли непријатеља. Затим заузеле Клисели Светог Николе на пола пута Штипу. — Официрска патрола извјештава да у Тетову нема Турака, а бјегунци се предају. Турци одступили к Битолу. Арнаутска села предају се; предаје се и 100 села Дренице. У свим крајевима освојеним силне свечаности; у Гиланима поздравили војску и Турци са Муштафа-пашом. — У Биограду у суботу и недиљу велике славе. У Врању огромно одушевљење. Страни новинари држали заносне говоре војсци. Од Кочана до Штина побјегли Турци, оставив путем плијен.

Како је заузето Скопље

(Појединости о улазу у Скопље)

Биоград, 15. октобра. — Судбина Скопља била је одлучена поразом турске војске код Куманова, а све што долази више детаља о тој битци, све више јасније бива да је била велика побједа и велика катастрофа турске армије. Турци очевидно нијесу били довољно обавијештени о јакости и спреми Срба. Турци су имали 3 јаке дивизије и 10.000 Арнаута очекујући Србе на кумановским позицијама, хтијући овдје сузбити најмоћнију прву српску војску, на касније редом остале. Зато су Турци против двију других српских војска бацили врло јаке чете, у намјери да их задрже док буде разбијена прва армија, али успјеси друге и треће армије, а највише јаки отпори прве армије код Куманова, изненаднине Турке. Послје првога напада турског у сриједу, покушали су Турци јак ноћни напад — за који је погрешно било са неких страна јављено, да су га Срби покушали — али су Срби не само сузбили тај напад, него и пошли у противу напад разоривши план Турака, утјерав страх надмоћношћу и спремом српске војске. Сјутрадан Турци су се повукли у своје позиције. Кад су Срби почели отимати јуришем позиције, Турци су почели спрематти одступање, али српска артиљерија збунила их је, претворив одступање у бјегство, које је било све катастрофалније, што су их Срби гонили жешће. Узмације Турака постаје тако безобразно да су оставили и Скопље, остављајући големим плијен. Турци, бјежећи испред коњице, режу амове, узимајући само коње и остављају топове; Турци бјеже у 2 правца и то у правцу Велеса и Тетова тако, да ће бити веома тешко или немогуће Турцима сабрати већу војску. Тако је савијем разбијен турски план, а на бојном пољу је нађено до 6000 турских љешина. Заплијењено је до 80 топова. У Куманову и Скопљу нађено је до 80 вагона муниције; како се чује и оне муниције и топове, које су Турци задржали Србима прије рата.

Турци су бјежећи нагло напустили Скопље, у које се није ни свртао гро српске војске, који је пошао за Турцима. Становништво и страни консули су умолити Пре-

Акција балканских држава

— Бечки Кор. Биро

Бјегство Турака и плијен Срба

Биоград, 15. октобра. — Према званичним подацима, учестани жестоки напади српске војске изазвали су међу турским трупама код Куманова такву забуну, да су турски командири изгубили сву власт над својим трупама и да су се ове дане у дивље бјегство у два противна правца, пут Велеса и Тетова. Принц Арсен снједио је Турке са коњицом. Турци су напустили топове, спасивши само запрегу.

Према званичним извјештајима из Врање, српске трупе ушле су у Скопље у суботу у вече. Турске трупе повукле су се у великом нареду пут Велеса и Тетова, оставив оружје, муницију и возове. Српске трупе нашле су у Скопљу 18 великих топова и 2 брдска. Укупни број узетих топова до сад износи 98. Српске трупе снједише су Турке нападнувши их већ на Овче Поље, где је била кратка битка, иза које су Турци наставили бјегство, а Срби одмах заузели Клисели, која се налази на средини Овче Поља. Једна српска патрола упућена пут Тетова јавља да су Турци наставили бјегство пут Битола и да су се многи од њих предали. Арнаутска села истичу бијеле заставе. Према званичним вијестима из Гилана, српске трупе заузеле су Митровицу, пронадећи кроз кланац Качаника за Феризовић, те су поново узеле 15 турских топова.

Бугари напредују даље

Софија, 15. октобра. — Према поузданим вијестима Бугари су напредовали све до Ески Баба, те су заробили један железнички турски воз са муницијом.

Заузеће Митровице

Биоград, 15. октобра. — Трећа српска армија заузела је Митровицу и кланац Качаника, те је заробила 15 турских топова. Велика књижица Јелена Константиновић стигла је овамо.

Нове побједе српске војске

Биоград, 15. октобра. — Према приватним вијестима Срби су заузели Велес и Штип.

Грчки добровољци

(Јегејски добровољци у Атини)

Атина, 16. октобра. — 300 јегејских добровољаца стигли су у Атину.

Бугарска војска продире

(Војска код Лили Бургаса, Македонци у Штипу)

Софија, 16. октобра. — Према досадашњим извјештајима, који званично још нијесу потврђени, бугарске трупе снједише оне турске, налазе се код Лили Бургаса. Бугарска македонска војска заузела је Штип.

Син Абдул Хамида

(Паша се син бившиг Султана)

Цариград, 16. октобра. — Син Абдул Хамидов, капетан принц Абдул Халил, повратио се овамо и као да је лако рањен у трбух приликом битке код Киркилиса.

Цариград, 16. октобра. — Потврђује се да је син Абдула Хамида, принц Абдул Халил, стигао синоћ рањен у битци код Киркилиса. Званични извјештаји говоре, да је турска војска отпочела кретање напријед. Главникомандујући, министар војни Назим, телеграфира да је бугарска војска из источне Румелије ушле у битку 22. овога мјесеца сјеверно од Киркилиса, знатно осла-

столонашљедника да уђе у варош и одржи ред. Престолонашљедник је ушао, дочекан консулима, које предводио аустро-угарски. Престолонашљедник и сва војска ушли су у шест сати. Из Скопља званично јављају да Турци, бјежећи, оставили толико оружја, топова, да се још није могао утврдити тачан број. Држи се, да оставише читаву артиљерију.

Вјест о улазу у Скопље побудила је у цијелој Србији колосално одушевљење. Са свих страна долазе вјести о свечаностима, манифестацијама, и по црквама одржаним благочарењима. У Врању су одржане велике свечаности у присуству краљеву. У Биограду су синоћ на први глас почеле новине издавати ванредна издања, а куће китити заставама. Саставиле се гомили обилазећи улице заставама, пјевајући све народне химне савезних држава. Затим су манифестовали пред двором, министарством, посланством бугарским и грчким, гдје су државни говори. Бугарски посланик отпоздравно је са сузама радости пјесме.

Прије поноћи дочекани су на станици чешки љекари, а послје поноћи руска московска, иверска, и александријска санитарна одјељења. Јазарети су са 400 особа. Кад је на вече дошао нови транспорт рањеника, дочекан силним свијетом на кад им је јављен над Скопља, дизали су се и придруживали клицању; у болницама права свечаност и радосни поклици. Данас читав дан велика манифестација. У саборној цркви јутрос молепствије за побједу, које је служио Митрополит. Присутни су били: принц Павле, министри, посланици, особље балканских посланстава, руски љекари и болничари. Црква пуна народа. Касније су били митинзи пред Кнез Михајловим спомеником, гдје су државни говори. Више хиљада, предвођени предсједником општине и другим угледним људима, добровољцима, народним удружењима, пролазили су улицама и манифестирали опет пред посланствима.

Пред вечер хиљаде народа дочекале су нове рањенике, којих је већ у Биограду око 2000. Рањеници су дочекани клицањем, овјенчавањем цвијећем, обдарени јелима, пићем и новцем. Гимназија и Војна Академија претворене су у болнице. Најотмијеније даме најпожртвованије његују рањенике.

Акција српске војске

(Војска осваја и заводи ред)

Биоград, 16. октобра. — Српска војска заузела је Велес. Коњица гони Турке, који бјегају к Битољу и Солуну. Из Приштине јављају да је цео Лаб и Косово у потпуном миру. Побједничка српска војска не оставља за собом ниједне пустошење ни пљачкања. Мир и ред повраћа се неочекивано брзо. Арнаутиски збјегови салазе с планина и предају се. Стичу се са свих страна у Приштину хиљадама кола са бијелим барјаком у знак предаје; натоварена су покућанством и ситном женском чељадом. Пред сваким колима нешто ситне стоке. Силазећи с планина јављају се првој стражи, предају пушке, муницију и даље се спроводе путем који је запосједнут војском већином трећим позивом. Становништво турско-арнаутско порађено брзином којом се освајање врши, те се сасвим приклонило новој судбини. По варошима свуда оружје у грдним количинама, а нарочито мартинке брзометке. Сви муслимани око десне руке носе српску тробојку. Сва варош оканена српским заставама. И на турским домовима српски барјаци поред бијелих за предају. Отворени су сви дућани српски и муслиман-

ски. Сав живот понова ушао у редован ток. Данас први пут чуле се хоће са мунарета и становништво муслиманско манифестује потпуно лојалност према новом стању и шта више сами муслимани вјерују у опште напредовање под новим културним и државним поретком.

Биоград, 16. октобра. — Званично се јавља да су српске трупе заузеле Киприли.

Биоград, 17. октобра. — Јављају из Приштине, да се живо ради на уведењу административне управе освојених територија те је образован приштињски округ за срезovima: приштињски, вучитрнски, митровицки, гилански, феризовићки и лабски. Основане општине раде а тако и општински судови. Све наредбе у духу прокламације "команданта треће армије, која завршава ријечица: ми носимо у једној руци правду, истину и добро, у другој барут и олова; ко нам изиђе у сусрет као брат, загрлићемо га братски. Земан дошао да се распадне турска царевина и да ми и ви у миру и љубави живимо под владом узвишеног господара краља Петра. Позвани у арнаути да се врате домовима до извјесног рока, послје кога биће сматрани непријатељима. Наређено је олакшати им повраћај и насељење, те им се обезбјеђује остављена стока и храна одбјеглих Арнаута. У општинске управе улазе сразмјерно и муслимани. Све наредбе одређују једнакост пред законима.

Према званичном извјешћу из Врање код Феризовића и Кочаника пало је 1000 Арнаута и Турака и 15 топова. Турско одјељење које је умакло к Тетову гоњено кавалеријом предало се. Накнадно заробљено је још 123 топа. Становништво се дишло на устанак, па је разграбио оружје и придружује се српској војсци. Арнаути изгубили вјеру у одушељавање и турско вођство, те се редом предају. Турска војска посве разбијена куша да се окупи око Велеса.

— Петроградски „Вјесник“ —

Петроград, 14. октобра. — Врања, Вучитрн, Феризовићи и Скопље су заузети. Гилане се предадоше српским добровољцима. У Куманову узети су 10 митраљеза, 18 топова и 18 кашета фишека. У Лондону су велесиле измијениле назоре у погледу батака одлучних по блиској будућности; све су споразумне у том, али ће настојати сирјечити компликације у Европи, изазване балканским ратом.

Софија, 14. октобра. — Бој је био код Јароша. Губитци турски 300 мртвих, 500 рањених, 3 брзометна топа, 12 хаубица. — Из Кичево јављају да су Бугари узели 1.000.000 фишека, 40 кутија зрна за хаубице 18.000 к. г. брашна, 60.000 к. г. жита и 30.000 к. г. зоби.

Атина, 14. октобра. — Турке слиједили Срби, а Грци им пресјекли пут.

Петроград, 15. октобра. — Црвени Крст руски одредио је милион рубаља из војничких фондова за организацију санитарних помоћи на Балкану.

Биоград, 15. октобра. — Трупе турске повукле су се у неред у пут Велеса.

Беч, 15. октобра. — Листови расправљају о потреби измјене тачке гледишта наспрам балканског савеза, који је нова акција у политичком животу Европе.

Рим, 15. октобра. — Побједе Словена налазе одушевљеног одзива у друштву и штампи италијанској, која пише да политика Италије треба да слиједи позој лозинки за балканске народе.

Цариград, 15. октобра. — Овамо су стигли из Једрена и Киркилис двије хиљаде и пет стотина женскиња, стараца и дјече. Аустрија је одобрила именовање Хилми паше за посланика у Бечу.

Филипопољ, 15. октобра. — У Киркилису је заробљено 39.000 Турака, међу којима принц Абдул Халил и Махмут Муктар паша. Осим тога узето је много топова, пушака, муниције и др. Губитци бугарски су знатни.

Софија, 15. октобра. — Краљ Фердинанд упутио је трупама, које су заузеле Киркилис веома срдчан телеграм.

Атина, 16. октобра. — Краљ је стигао у Серфиће и кренуо за Кошане. Епирска војска заузела је кланце Косадес, Петинадија и Лурс.

Стара Загора, 16. октобра. — Бугари су опколили Једрене.

Софија, 16. октобра. — Бугари су узели у Киркилису 7 батерија брзометних топова, 18 обичних топова и 12 опсадних, т. ј. укупно 58, као и велику количину провијанта. Пут између Кочана и Штипа напартан је стварима, које су Турци оставили. Велике кише поковале су путове, те је отежано кретање.

Биоград, 16. октобра. — Јуче је једно одјељење треће армије заузело Митровицу.

Беч, 16. октобра. — „Винер Аргемајнер Цајтунг“ доноси саопштење да овлаштени берлински кругови налазе да је преурањена мисао о сазиву конгреса за балканско питање. Њемачка се неће сагласити са сличним предлогом.

Цариград, 16. октобра. — Престолонашљедник полази набојниште. Генерал Азис и Махмут Муктар паша подвргнути су ратном суду. Војне власти раде живо на појачању трупа. Трупе из Триполиса транспортиране су хитно у Александрију. Позвати су редифи из Сирије и Алепо као и из Анадолије. Реквизиција коња врши се поново. Пошљедњи вјештици кажу да је Низим паша успоставио ред у војсци послје стријељања 100 војника, већином хришћана. Центрум нове турске позиције је у Ески Баба. Турска војска помакла се више југо-источно, приближивши се Цариграду. Лијево крило има ослонац код Једрене, а десно код Мидије. Дописник „Вјесника“ дознаје да Бугари окупирају Једрене. Њихове скоре намјере непознате су. Превлађује могућност о кретању, заобилажењем на исток. Бугари су поновили напад и отпочели препуцавање на центруму. Држи се да ће идућа битка бити код Визе.

Москва, 16. октобра. — Општина је упутила свакој од четири балканске државе по једну болницу. Добровољци из Кавказа кренули су за Балкан.

— Бугарска Агенција —

Бугари плијене

Софија, 16. октобра. — Један кор македонских добровољаца састављен од 4000 људи иза кратке војничке обуке кренуо је синоћ на бојниште, а други ће слиједити. Један жељезнички воз са 14 вагона пуних брашна, који је долазио из Цариграда, заробљен је од Бугара у близини Ђабеске. Бугарске трупе марширају пут Лиле—Бургаса. Турци су испразнили вароши Штип и Киприли и повукли се у неред.

Кланц Кресна у ували Струме заузет је од бугарских трупа. Заузет је такође и Бунархисар, југо-источно од Киркилиса, одакле се повукао турски гарнизон. Бугарска коњица заробила је на станици Ђабески један воз од 10 вагона, који

је био одмах упућен у Киркилис. Турска оклопнача „Барбароса Хајредин“ појавила се јуче пред Варном, али није ништа предузимала. Пред Бугарском не налази се ниједна турска лађа. Ратни дописници кренули су за Мустафа-пашу.

Рат на Балкану

Империја балканске конфедерације

У уводном чланку подизваним орган бугарске владе „Мир“ истиче балкански савез и велика га као божанствено дело. Турци су завладали балканским полуострвом једино са неслоге и завиде међу балканским хришћанским државама и народима. Да није било те неслоге, коју Турци и данас помињу у својим молитвама велећи: „Не сједини, Боже, бауре!“ турска нога не би никад крочила на Балкан.

Писац чланка, Д. Маринков, обраћа се на завршетку балканским хришћанима овим ријечицама:

„Хришћани балканског полуострва, Господ је с нама! Вјерујте чврсто у Бога. Он је већ с нама. Његов крст ће бити напријед испред наших армија и поразиће наше вековне непријатеље. Нити смјело напријед с надом у потпуно побједу. Тамо у Цариграду, у древном светом храму, Св. Софији, која је вијековима у ројству, на мјесто негдашње византијске империје, биће проглашена нова империја, империја Балканске Конфедерације“.

Анархија у турској војсци

Софиски „Мир“ констатира, да је одмах послје објављене мобилизације балканских савезних држава, у редовима турске војске овладала анархија која се и очекивала. Борба, која се прикривено водила између младотурских официра и присталица данашње владе, сада је отворена; на много мјеста било је већ крвавих сукоба између официра, који припадају разним странкама. На основу поданих извјештаја, ови сукоби узимали су у неким мјестима врло широке размјере.

Мобилизација турске војске иде врло споро. Цариградски листови с тешким срцем јављају, како у турској војсци влада анархија. Тако и пр. „Танин“ пише: „Мобилизација у нас иде врло рђаво; ми нијесмо у стању ни за 2-3 мјесеца да се мобилишемо, а Бугарска је већ за три дана мобилисала све своје трупе“.

Цариградски лист „Левант Хералд“ саопштава, да турска влада наилази с мобилизацијом на велике препреке, не само код становништва по варошима и селима, који се не одазивају наредбама војних власти, него и код комитета „Јединство и Напредак“, који се систематски труде, да компромитују владу.

Ето, тако турску војску описују сами турски листови. Анархија је у тој потпуна — она је неспособна да брани ни цијелу Турску, него ни једно село, неће бити кадра да одбрани. Поред те анархије у војсци и становништво у Македонији не да хране за реквизицију.

Стање грчке војске

Један француски официр, који служи у грчкој војсци у сврху спровођења њених реорганизација, изјаснио се о грчкој војсци овако:

Још годину тина и грчка би војска сасвим била реорганизована, али је она и у садашњем свом стању тако спремна, да се може са успјехом борити. Погрешка пошљедњег рата против Турске неће се поновити, јер је генерални штаб од куд и како бољих елемената по онда. Грчка је артиљерија врло побољшана. Тогови су модернији од француских, а официри гађају ванредно добро. За видело ће бити грчка артиљерија боља од турске. Пешадија изврсно хода и подноси велике патње и у гађању се усавршила. Само бд кавалерија морала бити боља. Грчка војска има више добрих вођаца. Војска је патриотична и једна чека час, да се побије с Турцима. Међутим Турци угрожавају од Србије за њима ограничење се у дефанзиву. За то војају Грци да врате своју славу. Грчка има и доста новина, да води рат, и велегласи ће се вјерити да грчка војска игра важну улогу на Балкану.

Заповједници српске и турске војске

Првом армијом, која отпочије на станици Јавор — Сеница, командирају генерал *Јаћковић*, другом на станици Рајска — Поповица генерал *Мух. Јаћковић*, трећом на станици Приштиња — Приштиња генерал *Јаћковић*, четвртом на станици Велес — Ристван — Скопље генерал *Јаћковић*, петом на станици Битола — Битола генерал *Јаћковић*, шестом на станици Солун — Солун генерал *Јаћковић*.

Нима стоје насупрот: самој српској војсци *Риза-паша* са главним штабом у Велесу и са војском, коју рачунају на 80—100.000; против заједничке војске српско-пригорске *Маджар-Шефкет-паше* са главним штабом у Водени дужно-источно од Битоља. Он је стигао већ у Водену, а рачуна се да има 50—60.000 хиљада војске.

Против бугарске војске је генералисимус *Абдулах-паша* са главним штабом у Једрени. Ова војска подијељена у двије армије свака са 100.000 војника; једна је код Једрена а друга код Стамбула.

Ратне медаље

Влада у Србији је одлучила да се изради златна и сребрна медаља за храброст. Моделе је већ израдио Ђока Јовановић цар. Краљ и министри су похвалили су примаме његов израђени модел.

Златна медаља имаће с једне стране поглед девојке у релефу, која представља Србију, с друге стране вијенцем око главе, а на преслици у виду оклопа имаће бијелог орла. Око погледја на медаљи ће бити наслов: Краљевина Србија.

С друге стране медаље биће натпис: „За храброст“ уоквирен вијенцем који у дну има штит с оштрицом.

Сребрна медаља имаће на једној страни бијелог орла у полету, а с друге стране исти украс као и златна медаља.

Бољетинац у Србији

Као што се аутентично знала из Биограда, чувени првак и вођ Арнаута Исо Бољетинац, који је своје пријатељске осјећаје према Србима манифестовао и приликом пошледице побуне Арнаута, прешао је у Србију.

Тобожињих 1000 босанских добровољаца

Читамо у „Сарајевском Листу“ овај *communiqué*:

„Лист „Neue Freie Presse“ донио је у броју од 12. октобра вијест, пренесену из лондонског листа „Daily Mail“, да је преко 1000 Босанаца као добровољних бораца прешло к српској и пригорској војсци.

„Напрема томе морамо констатовати, да се ова вијест не подудара са чињеницама. Додуше прешло је неколико одушевљених Срба и Муслимана преко границе дијелом у Србију и Црну Гору, а дијелом у Турску да се придруже својим савременацима, односно савјетницима у борби; али мали број ових бјегунаца никако не оправдава претпоставку да је здраво расположење народа од овога тренутно насталог одушевљења чисто забујало.

„Та већ и сама помисао на то, да таква одлука, особито за ове земаљске припаднике, који стоје у војничкој обавези, може у извјештајним приликама да изазове сажаљење и тешке пошледице, убрзо ће допринијети томе, да се о тој ствари мирно расуђује.“

Каква је турска војска

Талијански војни писац Ђовани Мићели саопштава у талијанским новинама своје мишљење о турској војсци.

Погрешно је, вели Мићели, што се више говори, да Турци могу избацити на бојно поље 1.450.000 војника. То стоји само на папиру. Турци су додуше добри војници, али се не може тврдити, да је Турска војнички снажна држава у модерном смислу те ријечи. Турци је војник јак, пљдржи, послушан према старешинама и прије свега он гине из вјерског фанатизма. Корен каже, да једна ноћ, прободена под оружјем, вреди више него сто ноћи у молитви. Турска је вјеска нарочито васпитана у вјерском исламском духу. Али у тој војсци има и хришћана и Јевреја, који повећавају број, али не и снагу турске армије.

Турски војник зна гинути, али нема никакве смисао за иницијативу. Он је уопште праси спор у својим кретањима. Често их на стотине изгине у рату, само зато што су свином тржили. Исто је тако споро што и у вођењу битка. У рату 1876—77, напомену је, да су се Турци, ретко у битци прилазили, док су турске војске биле уморне и равнодушне. Зато су се Срби у том рату ограничавали само на борбе са предстражама, да би заморили непријатеља, а у рату су други дан свом снагом наваливали. У грчком рату 1897. године напомену је, да су српске војске почеле да пате и сирају у Турцима много пошледице, али су је мало Тураци. То су мах и Арани, који су многи савјетници од Турака. Новици су надали, да прим српски специјалитет, да Турци униште брзо и коначно се од њих одвоје.

Турци су стаба сиротињан. Армија је сиромашна и неспособна борити се.

а ипешани тропе узавуд и без сврхе много набоја. Напротив, Арани и Арбанаси су добре пишанице, то су људи који су вицини устанцима и који знају владати оружјем и штетити набоје. За то они и не пуцају него на сигурно.

Међу старијим турским официрима има много таквих који немају никакве образованости. То су алашије, фронтаци, из алаја, из фронта. Поред алашије су мектеблије, млађи официри, који су образовани у војничком, модерном духу, неки у Турској, неки на страни, нарочито у Немачкој. Између алашија и мектеблија постоје спорови и суревњивост и то квари војничку дисциплину.

Дневник

Бугарски генерал. Прекрсноћ је допутовао на Цетиње бугарски генерал г. Паприков и сутра дан је са бугарским послаником г. др. Колушевом отпутовао на Ријеку.

Војне личности са стране. До сад су стигле у Црну Гору и ове војне личности из иностранства: Едвин Хотенвил, мајор из Вурлах Перун, пуковник, оба из Енглеске; Емилио Торо, мајор из Шпаније; Х. Ангел, пуковник из Норвешке и француског дел Карвало, артиљерски пуковник из Португалије.

Молепствије. У недељу је и на Ријечи служено у први молепствије за победу савезничког оружја. Крај осталих молепствију је присуствовао и епископ захумско-рашки г. Кирил.

Турска звјерства. Грчки посланик, г. Евгениадес, који се сад налази на Ријечи, примио је из Атине сљедећи телеграм о турским звјерствима:

„Турска војска потпогнута башибозук, настављајући уништавањем где што стигне, запалила је, према турским извјештајима од данас, грчка села: Турчане, Бизани, Лисан, Стараклихори и Реприста у околини Јанине, те се онажа на више тачака у јанинском пољу велики пламен. Јављају од покољима мирног становништва, не штетећи жене и дјецу. У Јанини је заклан и грчки прото Панајанис.“

Црногорско учитељство. Бој на широчко-збогајским висовима над зидинама Скадра одржан 28. септембра у 4. 45 по подне заузима мјесто између највишег тешког прегина, у којем су војници осведочили своју моралну јачину и највећу оданост пријестолу и отаџбини. У тој боју учествовало је и неколико наших народних учитеља ријеко-дешанске бригаде, од којих су двојица рани и један се ранио. Међу рањеним налази се Филиповић и Стругар, од којих је први са двије ране, а други са шест.

Хвала црногорском учитељству, које је свјесно високом позиву потпуно схватило значај овога светог рата за народно ослобођење.

Пренос рањеника. Сви рањеници, који су се налазили на Ријечи, пренесени су на Цетиње.

Појачан телеграфски саобраћај са Котором. Јучер је успостављена и друга телеграфска линија између Цетиња и Котора, за међународни саобраћај.

Одбор за помоћ сиротињи. Урава цетињске општине призвао је 10. овог мјесеца неколико својих грађана ради савјетовања о давању помоћи овлашћеним сиромашним фамилијама војних обвезника, те је, поред осталог, том приликом између истих образован овај одбор: за *предсједника* г. Мило Барковић, трговац; за *секретаре* г. г. Веселин Секуловић, уравниоци филијале Нишњеског Трговачког Акционарског Друштва, и Гавро Милошевић, студент права; за *благотворника* г. кап. Марко Иванчић; за *одборнике* г. г. Вуко Вулетовић, председник Црногорске Банке, Урош Мараћ, дворски апотекар, Петар Спасић, трговац, Стево Поповић, поседник, Ристо Биљановић, трговац и Благо Маркуић, трговац.

Нови се шаље на ову адресу: *Одбор за принање придога за сиромашне фамилије војних обвезника, Цетиње, Црна Гора (Cetinje, Montenegro).*

Имена приложника са захвалношћу објавиће се путем листости.

Чеси за наш Црвени Крст. Из Прага нам јављају: Савезни клуб у Прагу, на челу којег стоји стари пријатељ Ц. Горе г. др. Врхослав Чарни, отпочео је рад на прикупљању придога за Црвени Крст у Црној Гори. Проглас, који је био штампан у Прагу, излазило је велико одушевљење. Одмах су се скупили љекари из Прага и Чешке у Прагу у једној сједници, пред којом су се пријавили чешки униформисани др. др. Кукула, Једличка, чувени хирурга и Глава измучени су да...

једно са Савезним Клубом пошаље у Црну Гору *једну појачану уређену војну болницу са надлежним љекарским персоналом и послугом*, о чему су већ јавили Њ. Веленцисту Краљу-Господару. Одлука је неопијана.

Тршћански Словени за браћу на Балкану. У Трсту је образован одбор ошамованих наумљених грађана: Срба, Хрвата и Словенаца за скупљање придога за Црвени Крст у балканским државама, те је у ту сврху издао овај позив на словеначком и српском језику (ћирилицом и латиницом):

„Слободне словенске државе на Балкану заиграће крваво коло, да свете Косово, да испуне свој стари завет: за слободу своју и своју!“

У тој величанственој и дивској борби нашега народа против стољетног душманину Милошевић наследица против тлачитељу балканске расе, протећи ће на потоке крви племенитије крви наше рођене браће. Огромне су жртве, које Домовина тражи у овим судбоносним данима од своје дјете!

И док листом устаје читав наш народ, да пошаље барем мелема рањеницима, док се и туђи свијет, у име човјечности, жури, да олакша боли налим ратницима, можемо ли, смијемо ли ми Словени на Приморју да скривених руку прислушимо вапај хероја, који нас кличу у помоћ?

Браћо!

Вашиим препуним срцима не треба много ријечи. У ватри се злато куша. У пелови се познају браћа. На поца дакле!

Од нас захтева братска и људска дужност, да одушевљено, обилно и одмах притечемо у помоћ друштвима Црвеног Крста југославенских држава, која имаду сада цуне руке најузвишенијег посла.

Сваки Ваш новчић, сваки Ваш дарак благословиће Бог и Народ, који се бори за „Крст чисти и Слободу златну.“

Проглас су потписали:

Предсједник: *Отокар Рибар*, адвокат државни и народни посланик; потпредсједници: *Лазар Анчић*, велетрговац, *Др. Крсто Крстуловић*, лијечник; тајници: *Мато Гојковић*, велетрговац, *Др. Вилбан*, адвокат и народни посланик; благајници: *Др. Густав Грегорин*, адвокат, државни и народни посланик; *Петар Харловић*, поморски капетан, *Тиро Каменаровић*, подравител „Јадранске банке“; и одборници: *Анте Богдановић*, велетрговац, *Др. Милош Дробаковић*, адв. канц.; *Петар Ивчић*, пом. канцелар; *Широ Јанковић*, прив. чинарник; *Др. Јосип Једловски*, адв. канц.; *Дујам Караман*, лијечник; *Др. Радослав Каскић*, адвокат; *Др. Јосиф Мартић*, лијечник и народни заступник; *Антон Милутић*, поседник и народни посланик; *Јосип Орбих*, лекарник; *Др. Јуст Пертог*, адвокат и народни посланик; *Владимир Стојковић*, велетрговац; *Иван Шкерјанец*.

Наши „пријатељи“. „Бечка Слободна Преса“ извала је тенденциозно, да су код Куманова бугарске трупе снале ситуацију и да је српска победа дошла због њихове помоћи! Као што се види, „Преса“ није задонила само што доноси тенденциозно лажне извјештаје него покушава међу савезницима, да сје раздор приписује заслуге једних другима, као и раније, да су у бугарским побједама српски ормозети тонови играли главну улогу. Само што сав тај напор овога ласког листа, а још више глас неће улагити, онако исто као што јој није успијело ни извртање извјештаја с бојног поља. Савез

хришћанских балканских држава Турској је показао сву своју чистоту, те ће се о њему као о тврдом беду разбити и све интриге са стране у стотину комада као год што се о њему турска војска ломил.

Књижевност

„Горски вијенац“. Књижара Св. Ђ. Цвијановић приредила је једно елегантно и критично издање „Горског Вијенца“, великог епика владике пригорског Петра Петровића-Његоша. Уз дијелу издирни коментари Милана Решетара, попуњени према напоменама, који су стручњаци учинили ранијим издањима. У књизи је, као увод, опширна студија о животу и раду Петра Петровића-Његоша. На крају је речник слабо познатих ријечи, које је Његош употребио у своме дијелу. Књига је украшена једним лијепим портретом владике пригорског, рађеном по литографији, коју је год. 1852 израдио А. Јовановић у Бечу.

Карта „Новопазарски Санџак“. „Готова је карта Бојног Поља под насловом: „Новопазарски Санџак“ у размери 1:200.000; по картама војно-географског Института израдио М. Ј. Радојевић, капетан Географског Завода, израђена у седам боја са границама: Србије, Сандака, Босне, Црне Горе и Старе Србије. Цијена је карти 150 динара, а на платну 250 динара. Препродавцима 25% попуст, а новац је најбоље послати поштом са уплатом издавачу: Књижари Гене Кона Београд.“

„Изашла је: *Карта Србије и Црне Горе са Санџаком и Старом Србијом до Скопља, размер: 1:750.000*, од др. Јов. Цвијановића, треће прегледано и поправљено издање. Карта ова рађена је у једнакост боја у једном од најбољих швајцарских картографских завода и поред свих потребних података, садржи још и површину земаља, број становника, знатније везине, железничке мреже и административне подјеле Србије и Црне Горе. Цијена је карти 160 динара, а на платну 250 динара са штаповима 4— динара. Препродавцима 25% попуст, а новац је најбоље послати поштом са уплатом издавачу: књижарници Гене Кона Београд.“

ТЕЛЕГРАМИ

Стање руског престолонаследника

Петроград, 15. октобра. — Синоћњи билетен објављује да је престолонаследник прошао добро јучерашњи дан и да се уопште стање побољшало. Температура показивала је 37°9, пулс 120.

Петроград, 16. октобра. — Стање престолонаследника побољшава се сваког дана. Оток је спао. Температура и пулс скоро нормални.

Букурешт, 16. октобра. — „Румунска Агенција“ овлаштена је да опрвргне гласове о мобилизацији.

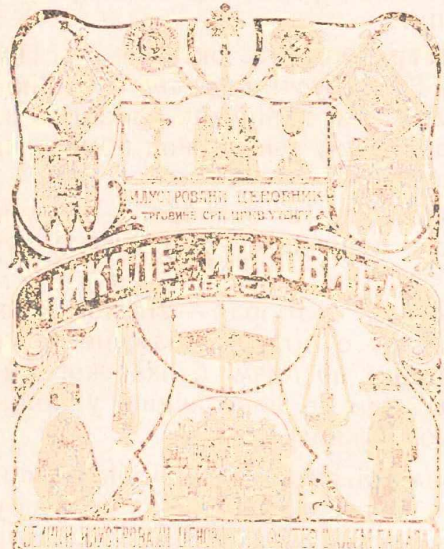
Сговори Администрације

Г. Косту Вуковићу, Баошић. Лист вам је слат од 1. септембра, на како вијесте претплату на до данас послати, како сте обећали, то вам је лист обустављен.

ЈЕДИНСТВЕНА И У ОВОЈ СТРУЦИ НА ДАЛЕКО ПРИЗНАТА

ТРГОВИНА СВИХ СРПСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ЦРКВЕНИХ УТВАРИ

НИКОЛЕ ИВКОВИЋА У НОВОМ САДУ у својој кући дунавска улица бр. 10

У Српству највећа трговина и радница за српске православне цркве, наиме: одјежда, небла, латија, барјака, плаштаница, крстова, кадионица, кивота, кандила, петохлебница, полилеја (боке цветова), целиваћа на лиму, икона на платну и на артаји и т. д. Изабављем барјаке, заставе за певачка друштва, од народноставних до најскупотијених, везене са златом и свилем. Призната радионица као најусавршенија, иконостаза, Христових гробова, певница и т. д. добра радионица свештеничких хаљина и велики избор шешара, камилавки и појаса. Све радионице и трговина налазе се у сопственој кући а сваку наруџбину извршујем тачно и брзо под својим личним надзором. — Велики и богато илустровани цијеновник шаљем на захтев бадава.

Адреса за наруџбе:
Никола Ивковић, Нови Сад (Ujvidék)
Налог: Поште, бр. 29 од 1900